

Valikaine „Riigikaitse”

1.1. Riigikaitse pädevus

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilased saavad põhiseadusest lähtuvalt teadlikuks oma riigikaitsealastest kohustustest ja õigustest ning ettekujutuse kaitseväeteenistuse liikidest. Õpetegevuse kaudu omandatakse riigikaitse valdkonna teoreetilised teadmised, mis kinnistatakse praktilise tegevuse kaudu. Riigikaitseõpetuse eesmärk on panna alus Eesti riigikaitse põhimõtete mõistmisele, kujundada kodanikuteadlikkust ja valmisolekut vajaduse korral Eestit kaitsta.

1.2. ÕPPEAINES KUJUNDAVAD ÜLDPÄDEVUSED

Kujundav pädevus	Õpilane
Väärtuspädevus	Mõistab riigikaitse põhimõtet, on kujunenud kodanikuteadlikuks ning on valmis vajaduse korral Eestit kaitsma

1.3. LÕIMING TEISTE VALDKONNAPÄDEVUSTE JA AINEVALDKONDADEGA

Valdkonnapädevus/ainevaldkonnad	Kokkupuutepunkte
ajalugu	sõjaajalugu, kriiside ja konfliktide tekkepõhjused ning tagajärjed, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, NATO ja ÜRO;
bioloogia	inimese anatoomia, füsioloogia, massihävitusrelvad, kodanikukaitse, keskkonnakaitse;
eesti keel	terminoloogia, töö õigustekstidega, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;
füüsika	ballistika, massihävitusrelvad, kodanikukaitse
geograafia	kaardiõpetus
keemia	massihävitusrelvad, kodanikukaitse, ohutusnõuded
kehaline kasvatus	üldfüüsiline tegevus ja vastupidavus
matemaatika	mõõtkava arvutamine, kraadide arvutamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi <i>IKT</i>) vahendite kasutamine
võõrkeeled	terminoloogia
ühiskonnaõpetus	kodanikukasvatus, riigikaitse korraldus, kaitseväge ja Kaitseliidu struktuur, NATO ja ÜRO, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Eesti kaitsepoliitika.

1.4. LÄBIVAD TEEMAD

Läbiv teema	Õpilasel kujundavad oskused ja teadmised	Meetod
Tervis ja ohutus	Oskab tegutseda kriisiolukordades ning anda esmaabi	Aktiivõpe, juhtumi analüüsid
Elukestev õpe ja karjääri	Väärtustab kaitseväge elukutset	Õppekäigud väljaspool klassiruumi

planeerimine”.		
Keskfond ja jätkusuutlik areng”.	Teab kaitseväge tegevuse mõju keskkonnale ning selle leevendamise võimalusi	Aktiivõpe, õpitakse looduses ilma abivahendita toime tulema

2. RIIGIKAITSE

1.kursus – 35 tundi

2.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
- 2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;
- 3) mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- 4) väärtustab kaitsevälase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides;
- 5) teab riigikaitse korraldust ning kaitseväge ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte;
- 6) teab kodanikukaitse põhimõtteid;
- 7) tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu;
- 8) teab NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;
- 9) on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda;
- 10) teab topograafia põhialuseid, orienteerub maastikul kaardi ja kompassiga ning käitub keskkonda säästvalt.

2.2. õppesisu (teemad), õppeteema õpitulemused, õppetegevus

Õppesisu	Õpitulemused	Õppetegevus	Hindamine (viis ja vahendid)	Märkused (läbivad teemad, lõiming, IKT, metoodika)
1. Eesti sõjaajalugu	1) teab sõjanduse arengu põhijooni ning oskab selgitada sõdade eripalgelist mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine ja sellesse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud; 2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa sõjaajaloo olulisemaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega; 3) seletab ja kasutab kontekstis	Aktiivõppemeetodeid, infootsing, projektides osalemine – lahingupaikade külastamine; videomaterjalide uurimine	Kirjalik test	Kõikides teemades läbivaks teemaks on „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” ja „Väärtused ja kõlblus” Ajalugu, ühiskonna õpetus,

	<p>järgmisi mõisteid: <i>sõda, sõjaajalugu, sõjandus, sõjateadus, strateegia, taktika, palgasõdur, üldine sõjaväekohustus, ohvitser</i>;</p> <p>4) teab, kes olid ajaloolised isikud M. A. Barclay de Tolly, J. Laidoner, A. Tõnisson, J. Kuperjanov ja J. Pitka, ning iseloomustab nende tegevust.</p>			eesti keel
<p>2. Tänapäeva kriisid, sõjad ja relvakonfliktid</p>	<p>1) toob näiteid kriiside, konfliktide põhjustest ja tunnustest, analüüsib mõningate konfliktidega seotud arengut ning nende ärahoidmiseks või ohjamiseks kasutatavaid meetodeid;</p> <p>2) eristab rahvusvahelise julgeolekukeskkonna erinevaid arenguetappe ja tunnuseid ning toob näiteid külma sõja aegsest ja tänapäevasest julgeolekukorraldusest;</p> <p>3) tunneb koostööjulgeoleku üldisi põhimõtteid ning peamisi julgeolekuga tegelevaid organisatsioone (NATO, EL, ÜRO, OSCE);</p> <p>4) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>kriis ja konflikt, sõda, julgeolekurisk, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberjulgeolek, kollektiivne kaitse ja julgeolek, koostööjulgeolek, lubatud ja keelatud relvad, terrorism, totaalkaitse</i>.</p>	<p>rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;</p>	<p>Kirjalik arutelu: juhtumi analüüs</p>	<p>ajalugu, ühiskonna õpetus, geograafia, keemia</p>
<p>3. Eesti kaitsepoliitika a. Eesti osalemine NATOs</p>	<p>1) teab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel;</p> <p>2) teab Eesti riigikaitse eesmärki, üldist korraldust ja juhtimist, toetudes riigikaitse alusdokumentidele;</p> <p>3) teab ning selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis;</p> <p>4) teab Eesti peamisi julgeolekuriske ning teab ja kirjeldab erinevaid hädaolukordi;</p> <p>5) kirjeldab NATO kujunemist, väärtusi, kollektiivse kaitse ja otsuste langetamise põhimõtteid;</p>	<p>kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: paaris- ja rühmatöö, vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, seminar, projektõpe; skeemi, plaani, tabeli koostamine; praktilised ja uurimistööd; infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, retsenseerimine ja esitlemine IKT</p>	<p>Kirjalik töö (liiki valib õpilane ise – arvamustöö, kirjutamine, referaadi või uurimistöö koostamine, juhtumi analüüs</p>	<p>Ajalugu, ühiskonna õpetus, inime ja õigus; geograafia</p>

	<p>6) näitab kaardil NATO laienemist ja liikmesriike;</p> <p>7) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>NATO, kaitsevõime, julgeolekurisk, hädaolukord.</i></p>	<p>vahendeid kasutades; allikaanalüüs (dokument, tekst, statistika jms), töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis) ning kaardiga;</p>		
<p>4. Eesti kaitsejõudude struktuur ja ülesanded. Eesti kaitseväe ja Kaitseliidu sümboolika ning traditsioonid</p>	<p>1) oskab kasutada põhiseadust, „Rahuaja riigikaitse seadust”, „Sõjaaja riigikaitse seadust”, „Kaitseväe korralduse seadust” ja „Kaitseliidu seadust”;</p> <p>2) tunneb kaitseväe ja Kaitseliidu ülesehitust;</p> <p>3) toob näiteid kaitseväe ja Kaitseliidu ülesannete kohta;</p> <p>4) teab riigikaitstes vabatahtlikuna osalemise võimalusi;</p> <p>5) tunneb ära kaitseväe vormiriietuse, aastmetunnused ja eraldusmärgid;</p> <p>6) teab kaitseväe ja Kaitseliidu traditsioone ning sümboolikat;</p> <p>7) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>lahingpaar, jagu, rühm, kompanii, pataljon, brigaad, kaitseringkond, väeliik, staap, ülem, staabiülem, kaitseväe juhataja.</i></p>	<p>rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis)</p>	<p>Kirjalik töö</p>	
<p>5. Kaitseväeteenistus</p>	<p>1) on omandanud ülevaate kaitseväeteenistusest ja selle liikidest „Kaitseväeteenistuse seaduse” alusel;</p> <p>2) teab kaitseväeteenistuskohustuslase õigusi ja kohustusi, kutsealusena arvele võtmise korra üldaluseid, kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramise, ajateenistusse kutsumise, ajapikenduse ja vabastuse saamise põhjuseid ja korda, asendusteenistusse kutsumise korra üldaluseid;</p> <p>3) on omandanud ettekujutuse ajateenistusest, ajateenija õigustest ja kohustustest ning kaitseväe distsipliinist;</p> <p>4) on omandanud ettekujutuse</p>	<p>töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis) õppekäigud võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;</p>	<p>Kirjalik töö</p>	<p>LK Elukestev õpe Inimene ja õigus Eesti keel, ühiskonna õpetus</p>

	<p>kaitsevälase elukutsest ja üldteadmisi teenistusest reservis;</p> <p>5) teab, mida toob endaga kaasa riigikaitsealaste kohustuste eiramine, ning oskab hinnata tagajärgi;</p> <p>6) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>kutsealune, ajateenija, reservväelane, kaitsevälane, kaitseväekohustuslane, kaitseväeteenistuskõlblikkus, asendusteenistus.</i></p>			
6. Riviõpe	<p>1) teab rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust;</p> <p>2) oskab rivivõtteid ning tunneb käsklusi;</p> <p>3) tegutseb organiseeritult jao ja rühma koosseisus;</p> <p>4) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>rivi, viirg, kolonn, rivi laius, rivi sügavus, kahe-, kolme- või neljaviiruline rivi.</i></p>	Teoreetiliste teadmiste kinnistamine praktilises tegevuses	Hinnatakse oskuste taset praktilises tegevuses	
7. Relvaõpe	<p>1) teab, mis relvi ja relvasüsteeme Eesti kaitseväes kasutatakse;</p> <p>2) tunneb ja järgib ohutusnõudeid tulirelva kasutamisel; käitub lasketiirus turvaliselt, teab ohutuid relva hooldamise põhimõtteid;</p> <p>3) nimetab käsitulirelva (AK 4 või Galil AR näitel) põhiosad ja teab nende koostööd;</p> <p>4) teab lasu sooritamist mõjutavaid tegureid;</p> <p>5) võtab iseseisvalt laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat;</p> <p>6) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>automaatrelv, püstol, kaartulereelv, laskemoon, lask.</i></p>	rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;	Mõistete tundmise kontroll, suulised vastused, esitlused	
8. Topograafia ja orienteerumine	<p>1) teab, mis topograafilisi kaarte ja mis eesmärgil Eesti kaitseväes kasutatakse;</p> <p>2) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse; mõõdab pabeririba kasutades kaugusi ning hindab maastikul silma järgi erinevaid kaugusi;</p>	aktiivõpet: paaris- ja rühmatöö, vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, orienteerumine	Kirjalikud tööd, praktiline tegevus	Geograafia, matemaatika, eesti keel Lt keskkond ja järkusuutli

	<p>analüüsib topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; määrab objektidevahelisi ruumilisi seoseid;</p> <p>3) määrab kaardil malli abil direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi ning kaitseväe kaardil UTMi koordinaadid;</p> <p>4) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe ja keskmiselt liigendatud maastikul mööda etteantud marsruuti; tunneb öist orienteerumist piiravaid tegureid;</p> <p>5) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>mõõtkava, kaardi leppemärgid, kaardi koordinaadid, direktsiooninurk, magnetiline asimuut, suunaparand, punkt-, joon- ja pindobjektid maastikul.</i></p>			k areng
9. Esmaabi välitingimustes	<p>1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;</p> <p>2) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;</p> <p>3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada;</p> <p>4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada;</p> <p>5) oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.</p>	<p>rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;</p> <p>praktiline tegevus õppekäigud väljaspool klassiruumi „Punane rist” „kiirabi”</p>	Hinnatakse nii teadmiste taset kui ka oskuste taset	Bioloogia Lt „Ohutus ja tervis”
10. Massihävitusrelvad ja kodanikukaitse	<p>1) tunneb massihävitusrelvade põhitüüpe, kasutamise eesmärgi ja tagajärgi, nende kasutamist ajaloos ning keelustamist;</p> <p>2) tunneb kodanikukaitse põhialuseid ja eesmärgi ning oskab tegutseda hädaolukorras;</p> <p>3) oskab hinnata ohte ja käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja</p>	Aktiivõppemeetodeid, praktiline tegevus (gaasimaski põhiosad), videomaterjali vaatamine	Kirjalik töö ja praktiline tegevus	Keemia, füüsika, matemaatika Lt „Keskkond ja jätkusuutlik areng”

	<p>plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht; oskab kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;</p> <p>4) tunneb gaasimaski põhiosi, hooldust ja kasutamist;</p> <p>5) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>massihävitusrelv, tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv, toksiin, bakter, viirus, radiatsioon, lõhkeaine, plahvatus.</i></p>			
<p>11. Keskkonnakaitse</p>	<p>1) teab ja kirjeldab riigikaitse tegevusega kaasnevat mõju keskkonnale;</p> <p>2) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppetegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;</p> <p>3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>ettevaatuspõhimõte, väljaõppelaagri keskkond, tuleohutus, metsatulekahju, reostus, kahjustusala.</i></p>	<p>infootsing</p> <p>teabeallikatest ja infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, retsenseerimine ja esitlemine IKT vahendeid kasutades</p>	<p>Esitlused</p>	<p>Geograafia, loodusõpetus</p> <p>Lt „Keskkond ja jätkusuutlik areng”</p>

Hindamine

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised. Suulise arutluse kõrval on olulisel kohal kirjalikud tööd: testid, töö kaardiga, statistika ja õigusaktide kasutamine ning analüüs, referaatide ja uurimistöde koostamine, arvamustöö kirjutamine, juhtumianalüüs. Nii teoreetilist kui ka praktilist kursust hinnates arvestatakse ainealaste teadmiste ja oskuste taset, aktiivsust osalemisel praktilises tegevuses ning vastutustunnet ja kaaslaste toetamist ühistegevuses ja rühmatöös – kodanikuosalust.

Kontrollivaid ülesandeid koostades tuleb arvestada, et esindatud oleksid erineva tasandi ülesanded: teadmiste kontrollimine (mõisted, faktid, seaduspärasuste tundmine), teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis), mõistmise (kirjeldamine, seletamine, ümbersõnastamine), analüüsi ja sünteesi (seoste näitamise, võrdlemise, rühmitamise, eristamise, faktide sidumise seaduspärasustega) ning hinnangu andmise (järelduste, otsustuste tegemise) tasandid.

Laagris hinnatakse praktilisi sooritusi. Ohutushoiutesti positiivne sooritus on eelduseks praktilisel laskeharjutusel osalemiseks.

Kuupäev	Teema	Õpitulemus	Hindamise viis ja vahend	Hindamiskriteeriumid
	1. Eesti sõjaajalu	1) teab sõjanduse arengu põhijooni ning oskab selgitada sõdade eripalgelist mõju	Kirjalik test	Testi hindamismud

	gu	<p>ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine ja sellesse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;</p> <p>2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa sõjaajaloo olulisemaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega;</p> <p>3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>sõda, sõjaajalugu, sõjandus, sõjateadus, strateegia, taktika, palgasõdur, üldine sõjaväekohustus, ohvitser</i>;</p> <p>4) teab, kes olid ajaloolised isikud M. A. Barclay de Tolly, J. Laidoner, A. Tõnisson, J. Kuperjanov ja J. Pitka, ning iseloomustab nende tegevust.</p>		el
	2. Tänapäev a kriisid, sõjad ja relvakonfliktid	1) toob näiteid kriiside, konfliktide põhjustest ja tunnustest, analüüsib mõningate konfliktidega seotud arengut ning nende ärahoidmiseks või ohjamiseks kasutatavaid meetodeid;	Arutelu – juhtumi analüüs	Kirjaliku arutelu hindamismudel
	3. Eesti kaitsepoliitika. Eesti osalemine NATOs	<p>1) teab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel;</p> <p>2) teab Eesti riigikaitse eesmärki, üldist korraldust ja juhtimist, toetudes riigikaitse alusdokumentidele;</p> <p>3) teab ning selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis;</p> <p>4) teab Eesti peamisi julgeolekuriske ning teab ja kirjeldab erinevaid hädaolukordi;</p> <p>5) kirjeldab NATO kujunemist, väärtusi, kollektiivse kaitse ja otsuste langetamise põhimõtteid;</p>	Kirjalik töö (liiki valib õpilane ise – arvamustöö kirjutamine, referaadi või uurimistöö koostamine, juhtumi analüüs)	Vastava töö hindamismudel
	4. Eesti kaitsejõude struktuur ja ülesanded. Eesti kaitseväge ja Kaitseliidu sümbolika ning traditsioonid	<p>1) oskab kasutada põhiseadust, „Rahuaja riigikaitse seadust”, „Sõjaaja riigikaitse seadust”, „Kaitseväge korralduse seadust” ja „Kaitseliidu seadust”;</p> <p>2) tunneb kaitseväge ja Kaitseliidu ülesehitust;</p> <p>3) toob näiteid kaitseväge ja Kaitseliidu ülesannete kohta;</p> <p>5) tunneb ära kaitseväge vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;</p> <p>6) teab kaitseväge ja Kaitseliidu traditsioone ning sümbolikat;</p> <p>7) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>lahingpaar, jagu, rühm, kompanii, pataljon, brigaad, kaitseringkond, väeliik, staap, ülem, staabiülem, kaitseväge juhataja</i>.</p>	Kirjalik töö, mõistete kontroll	Vastava töö hindamismudel

	nid			
	5. Kaitseväeteenistus	<p>1) teab kaitseväeteenistuskohustuslase õigusi ja kohustusi, kutsealusena arvele võtmise korra üldaluseid, kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramise, ajateenistusse kutsumise, ajapikenduse ja vabastuse saamise põhjuseid ja korda, asendusteenistusse kutsumise korra üldaluseid;</p> <p>2) teab, mida toob endaga kaasa riigikaitsealaste kohustuste eiramine, ning oskab hinnata tagajärgi;</p> <p>3) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>kutsealune, ajateenija, reservväelane, kaitsevälane, kaitseväekohustuslane, kaitseväeteenistuskõlblikkus, asendusteenistus.</i></p>	<p>Teadmiste kontroll suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste töödega</p>	<p>Vastava töö hindamismudel</p>
	6. Riviõpe	<p>1) oskab rivivõtteid ning tunneb käsklusi;</p> <p>2) tegutseb organiseeritult jao ja rühma koosseisus;</p>	<p>Praktiline tegevus</p>	<p>Rivistamise hindamismudel</p>
	7. Relvaõpe	<p>1) teab, mis relvi ja relvasüsteeme Eesti kaitseväes kasutatakse;</p> <p>2) tunneb ja järgib ohutusnõudeid tulirelva kasutamisel; käitub lasketiirus turvaliselt, teab ohutuid relva hooldamise põhimõtteid;</p> <p>3) nimetab käsitulirelva (AK 4 või Galil AR näitel) põhiosad ja teab nende koostööd;</p> <p>4) teab lasu sooritamist mõjutavaid tegureid;</p> <p>5) võtab iseseisvalt laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat;</p> <p>6) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: <i>automaatrelv, püstol, kaartulerehv, laskemoon, lask.</i></p>	<p>kirjalikud tööd: testid, osalemine praktilises tegevuses</p>	<p>Vastava töö hindamismudel</p>
	8. Topograafia ja orienteerumine	<p>1) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse; mõõdab pabeririba kasutades kaugusi ning hindab maastikul silma järgi erinevaid kaugusi; analüüsib topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; määrab objektidevahelisi ruumilisi seoseid;</p> <p>3) määrab kaardil malli abil direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi ning kaitseväe kaardil UTMi koordinaadid;</p> <p>4) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe ja keskmiselt liigendatud maastikul mööda etteantud marsruuti; tunneb õist orienteerumist piiravaid tegureid;</p> <p>5) seletab ja kasutab kontekstis järgmisi</p>	<p>Praktiline tegevus, kirjalikud tööd: testid, töö kaardiga</p>	<p>Vastava töö hindamismudel</p>

		mõisteid: <i>mõõtkava, kaardi leppemärgid, kaardi koordinaadid, direktsiooninurk, magnetiline asimuut, suunaparand, punkt-, joon- ja pindobjektid maastikul.</i>		
	9. Esmaabi välitingimustes	1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid; 2) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada; 4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; 5) oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.	kirjalikud tööd: testid, esmaabi andmine	Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega
	10. Massihävitused ja kodaniku kaitse	1) tunneb massihävitused põhitüüpe, kasutamise eesmärgi ja tagajärgi, nende kasutamist ajaloos ning keelustamist;	Juhtumi analüüs	Kirjaliku töö hindamismudel

3. II kursus „Praktiline õpe välilaagris” 35 tundi.

Välilaager toimub lihtsustatud ja lühendatud sõdurioskuste kursus kavade alusel. Kõik praktilised harjutused tehakse grupis. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse tegevuse käigus. Eesmärk on tutvuda kaitsevälise rutiini ja päevaplaaniga. Välilaager korraldatakse projektipõhiselt enamasti koostööpartnerina.

Õpitulemused ja õppesisu

1. Riviõpe

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tegutseb ühtse meeskonnana organiseeritult jao ja rühma koosseisus;
- 2) saab aru sõjaväelisest rivikorrast ning oskab esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel kolonnis.

Õppesisu

Praktiliste harjutuste vaheetapid algavad ja lõpevad rivikorrast, mille käigus omandatakse üldised oskused meeskonnatöös rivis.

2. Isiklik ja rühmavarustus

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane tunneb ning oskab kasutada üksikvõitleja ja allüksuse üldvarustust ning teab selle otstarvet.

Õppesisu

Õpitakse tundma üksikvõitleja ja rühmavarustust, selle otstarvet, praktilist kasutamist ning hooldamist.

3. Rännak üksuse koosseisus ja üksikvõitleja liikumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpul oskab õpilane liikuda päeval ja öösel jalgsi rännakukolonnis ning üksikvõitlejana maastikul.

Õppesisu

Õpitakse tundma ning harjutatakse erinevaid liikumisviise üksuse koosseisus ja üksikvõitlejana ümberpaiknemisel, kasutatakse käemärke ning harjutatakse tegevusi nende järgi.

4. Välilaagri püstitamine ja eluolu välitingimustes. Keskkonnakaitse

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb kaitsevaelist rutiini ja päevaplaani;
- 2) täidab erinevaid ülesandeid välitingimustes jao koosseisus majutusala püstitamisel;
- 3) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppe tegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
- 4) tunneb keskkonnakaitse põhimõtteid välitingimustes majutuse korraldamisel.

Õppesisu

Harjutatakse üksuse majutuse korraldamist välitingimustes, paiknemisala ettevalmistamist, telkide püstitamist, söögi- ja hügieenialade ettevalmistamist.

5. Toitlustamine ja hügieen välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane tunneb ning täidab välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid.

Õppesisu

Harjutatakse toitlustamise korraldamist välitingimustes koos sooja toidu ettevalmistamise ja 24 h kuivtoidupakkide kasutamisega.

6. Orienteerumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul;
- 2) määrab kaardil direksiooninurga, maastikul kompassi järgi asimuudi ja kaitsevæe kaardil UTMi koordinaate;
- 3) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning liigub mööda etteantud marsruuti;
- 4) tunneb õist orienteerumist piiravaid tegureid.

Õppesisu

Harjutatakse kaardi ja kompassi tundmist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha määramist, kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses.

7. Varjumine ja varjatud liikumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane tunneb ja kasutab peamisi moondamise ning varjatud liikumise võimalusi erineval maastikul ja erinevas valguses.

Õppesisu

Harjutatakse erinevaid moondamise ja varjatud liikumise võimalusi. Õpitakse tundma, miks asjad on nähtavad erinevas keskkonnas ja valguses.

8. Esmaabi välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) oskab tegutseda hädaolukorras; tunneb ja kasutab üldiseid esmaabivõtteid, elustamise põhimõtteid ning välioludes ellujäämist; oskab kutsuda abi;
- 2) teab ja oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 3) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada;
- 4) oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Harjutatakse üldisi esmaabivõtteid ja elustamist ning õpitakse tundma välioludes ellujäämise põhitõdesid.

9. Relvaõpe, laskeasjandus ja ohutushoid

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) tunneb ning järgib relvadega ümberkäimise ohutuseeskirju ja -nõudeid;

- 2) võtab iseseisvalt laskeasendeid ja kasutab õiget päästmistehnikat;
- 3) käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi;
- 4) sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all.

Õppesisu

Õpitakse tundma Eesti kaitseväes kasutusel olevaid käsitulirelvi. Harjutatakse automaadi käsitlemist ning erinevaid laskeasendeid. Õpitakse tundma ohutushoidu. Osaletakse praktilisel laskeharjutusel juhendaja kontrolli all.

10. Kodanikukaitse

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) oskab hinnata ohte ja käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht;
- 2) kasutab esmaseid kaitse- ja tulekustutusvahendeid.

Õppesisu

Õpitakse tundma tegutsemist erinevate ohtude korral ja kasutama esmaseid kaitsevahendeid.